

Predavanje i prezentaciju pripremio:
prof. dr Stevo Popović
stevop@ucg.ac.me

GLOBALIZACIJA I NJEN UTICAJ NA DONOŠENJE ODLUKA

LIDERSTVO U SPORTU

Polazna pitanja

- U izveštaju objavljenom od strane Savjeta obaveštajnih službi Sjedinjenih Država (2000), niz faktor koji bi mogao da utiče na „puteve svijeta“ su identifikovani.
- Westerbeek i Smith (2003) su odabrali tri faktora kao najuticajnije vodilje promjena u vezi sa sportskim organizacijama na globalizovanom tržištu:
 - [1] ekonomija,
 - [2] tehnologija i
 - [3] kultura.

Ekonomija

- Kao rezultat **nestajanja ekonomskih granica** (nacije su još uvijek tu, ali trgovina više ne prepoznaje nacionalne granice) postojaće sve veće mogućnosti za sticanje popularnosti na prethodno zatvorenim i neistraženim tržištima.
- Takođe će biti **više finansijskog (investicionog) kapitala dostupnog kroz globalna tržišta novca**, za sportske poduhvate koji pokazuju potencijal za masovno tržište, na primjer, tržišta Azije i Južne Amerike.

Ekonomija

- **Mnoge zapadne zemlje će vjerovatno pratiti američki sportski sistem**, gdje su poslovni ljudi već preuzeli vodeću ulogu od nacionalnih sportskih tijela i federacija koje su bile previše spore u svojim reakcijama na sile tržišta.
- **Kao rezultat sve veći Bruto domaći proizvod (BDP) u zemljama u razvoju, više novca i vremena će biti dostupno za trošenje na sportske i ostale aktivnosti u slobodno vrijeme.**

Ekonomija

- Vjerovatno će neki snažniji sportski klubovi širom svijeta udružiti svoj potencijal za masovno tržište (npr. G14 najjačih Evropskih fudbalskih klubova) i prijetiti postojećim rukovodećim tijelima organizovanjem svojih sopstvenih takmičenja.
- Iako će tehnologija pomoći u „spajanju svjetova“ onima koji su povezani, **nejednak pristup ekonomskim resursima će vjerovatno proširiti jaz između onih koji imaju u sportu i onih koji nemaju**, ujedno i sa stanovišta potrošača i proizvođača.

» Ekonomija

- Sve u svemu, **ekonomija koja predstavlja vodeći faktor promjene u globalnom svijetu sporta** će vjerovatno nastaviti da gura ovu granu ka sve poslovnijem pristupu proizvodnji i dostavi sportskih servisa i usluga.
- Mogućnosti masovnog tržišta da proda sport će nastaviti da se **ističu kroz manje sportove.**

» Tehnologija

- **Integracija super-brzih načina komunikacije neće obavezno dovesti do jednakih šansi za sportske organizacije u različitim zemljama.**
- Neko bi pomislio da će sa dostupnosti digitalne televizije i široko/pojasnog interneta, svaki sport moći da pošalje svoje slike i uzbuđenje širom svijeta, do svakog ko želi da ga vidi.
- Međutim, **sve veće (i jeftinije) mogućnosti distribucije ne vode obavezno do veće popularnosti!**

» Tehnologija

- „Stara“ tehnologija, kao što je televizija, će ostati „prvi kontakt sa sportom“ za one ljude koji žive u djelovima svijeta koja će tek početi koristiti televiziju.
- **Televizija će biti sredstvo za proboj** za mnoge veće sportske organizacije i njihove medijske partnere da otvore nova tržišta, prije nego što uđu i uvedu nove tehnologije.

» Tehnologija

- Nova tehnologija će omogućiti manjim sportskim organizacijama da steknu veću kontrolu nad proizvodnjom i distribucijom njihovih proizvoda, umjesto da uvijek budu zavisni samo od bogatih i moćnih medijskih organizacija.
- Pored šansi i ograničenja uvedenih „novom“ komunikacionom tehnologijom, razvoji na polju biotehnologije moraju se, takođe blisko pratiti.

» Tehnologija

- Sportske organizacije su dugo bile upoznate sa **problemom nedozvoljenih supstanci u sportu**, ali u poređenju sa onim što se može (i vjerovatno hoće) desiti u narednih 10 godina u vezi sa bio-medicinskom primenom znanja u sportu, mnogi sportski zvaničnici će patiti za danima kada je kontrolisanje sportista zbog dopinga bio jednostavan i lak zadatak.

➤ Tehnologija

- Šanse za korišćenje genetičkih informacija i manipulisanja njima za stvaranje samo-održivih proteinskih struktura za liječenje povreda i mikro-motora za generisanje energije, koji će biti implantirani u naša tijela, može zvučati naučno-fantastično danas, ali ukoliko se nastavi trenutna stopa tehnološkog razvoja, ova naučna fantastika može postati realnost za samo deceniju.
- Ljudi mogu bukvalno biti u poziciji da „grade“ super **atlete**, ili još gore, roditelji mogu biti u stanju da projektuju svoju djecu u sportiste kakve oni nisu mogli biti u „svoje vrijeme“.

Kultura

- Sport je igrao dugu i važnu ulogu na lokalnom, regionalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.
- Lokalni i regionalni sport je, često funkcionisao kao lijepak koji spaja zajednice u igri, i zaboravlja na razlike između ljudi, bar tokom tog kratkog vremenskog perioda.
- Sport, na nivou lokalnog kluba, nije samo pružio ljudima „neutralni“ forum da se okupe na jednom mjestu, već im je, takođe omogućio i da dočekaju, integrišu i prihvate došljake u svoje lokalne zajednice.

Kultura

- Na primjer, fudbal u Australiji je igrao vitalnu ulogu tokom imigracionih talasa 1950-ih i 1960-ih za milione Evropskih imigranata u izgradnji novih zajednica na drugom kraju svijeta, bezbjedni raj daleko od njihovih domovina.
- Vjerovatno će u budućnosti, sport na lokalnom nivou nastaviti da se koristi kao „kulturni lijepak“ za spajanje i integraciju zajednica.
- Na nacionalnom i međunarodnom nivou, sport je igrao važnu ulogu (za neke nacije više za neke manje) u kreiranju osjećaja nacionalnog identiteta.

Kultura

- **Relativno „mlade“ imigrantske zemlje** posebno, kao što su Sjedinjene Američke Države (SAD) i Australija, su koristile sport za demonstraciju svog nacionalnog junaštva na svjetskoj sceni.
- Sport je, takođe često **korišćen kao pokretač propagande.**
- **Hitlerova nacistička Njemačka, Musolini u fašističkoj Italiji i nedavno komunistički režimi iz bivše Istočne Nemačke i SSSR** su podržavali sport kako bi ilustrovali fizičku, mentalnu i moralnu superiornost svojih nacija i političkih sistema.

Kultura

- Globalnim sportskim tržištem **trenutno dominira američki način poslovanja.**
- Čak i više tradicionalni fudbalski klubovi i takmičenja u Evropi su izgleda **zaboravili na navijače u korist vlasnika i medijskih magnata.**
- Ovo može lako **dovesti do kulturnog otuđenja** svega što je „američko“ u zemljama u kojima će se tek uvesti američki i evropski sportovi.

Kultura

- Prema Dejonghe-u (2001) **globalni sportski sistem je baziran na kulturnom afinitetu perifernih zemalja prema zemlji porijekla određenog sporta** (centralna zemlja).
- On tvrdi da kada je periferna zemlja pasivna u svom prihvatanju **uveženog sporta**, ona ili prima spoljašnju kulturu, ili nije u stanju da se izbori sa njom.
- Ovo se može nazvati „**kulturnim imperijalizmom**“ a u zemljama lociranim u pod-saharskoj Africi, Latinskoj Americi i Karibima, zemlje poput Britanije i SAD su uvele svoje sportove na taj način.

Kultura

- Uveženi sport, takođe može biti kritički procijenjen i posmatran u kontekstu kulture domaćina, i **može se posmatrati kao koristan, neutralan ili prijeteći**.
- Ovo je slučaj kada se stav periferne zemlje može nazvati „participativnim“.
- Bivše Britanske kolonije kao što su Južna Afrika, Kanada, Novi Zeland i Australija su **prihvatile sportove koje su zauzvrat iskoristile za definisanje sebe kao nezavisnih nacija**.

Kultura

- Mora se, ipak napomenuti, da su **ove zemlje odbacile sportove koji se nisu poklapali sa njihovim novoformiranim nacionalnim identitetom.**
- **„Buđenje konflikta“** periferne zemlje kao odgovor na uveženi sport, je rezultat značajne kulturalne razlike i nekompatibilnosti sa orijentacijom centralne zemlje.
- Trenutna globalna politička klima je takva da je **većina sportova predstavljena i „implementirana“ na amerikanizovani način**, što u mnogim slučajevima dovodi do konfliktne reakcije od strane zemlje domaćina.

Kultura

- **Glavni izazov pred liderima u sportu u budućnosti, iz ove perspektive, je da budu kulturno osjetljiviji, a ne samo da tragaju za načinima za uvođenje sporta na nova tržišta, već takođe i da osiguraju da određeni sport može biti povezan sa (kulturnim) sportskim potrebama tog tržišta.**
- **Dovodeći do razvoja Hladnog rata, bivši Sovjetski Savez i njegove satelitske države su najprije odbijali sve oblike sporta koji su bili direktan izraz zapadnog kapitalizma.**

Kultura

- Međutim, kada su shvatili da se pravi međunarodni sportovi mogu iskoristiti kao alati za kulturno i ekonomsko blagostanje, uglavnom za izražavanje moralne superiornosti, oni su **prigrlili „najkapitalističnije“ sportove, i još su se fokusirali na razvoj manjih sportova** koji su bili zastupljeni na međunarodnim takmičenjima kao što su Olimpijske igre kako bi povećali svoj broj medalja.

» Adekvatna literatura

- Jensen, R. (1999). *The Dream Society*. New York: McGraw-Hill.
- National Intelligence Council. (2000). *Global Trends 2015: A dialogue about the future with non government experts*, Washington DC: National Foreign Intelligence Board.
- Smith, A. and Westerbeek, H. (2004). *The Sport business Future*. London: Palgrave MacMillan.

➤ Relevantne internet prezentacije

- Nabrojane internet prezentacije su korisne kao polazne osnove za prikupljanje naprednih informacija vezanih za obrađenu problematiku:
 - The International Monetary Fund na <http://www.imf.org/>
 - The World Fact Book na <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/>
 - The United Nations University na <http://www.unu.edu/>
 - The Millennium project na <http://www.acunu.org/>

Hvala na pažnji!

